VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2020/1048

z 15. júla 2020,

ktorým sa Rakúsku povoľuje autorizovať na ochranu kultúrneho dedičstva biocídne výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ*

[oznámené pod číslom C(2020) 4724]

(Iba nemecké znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní ([1]), a najmä na jeho článok 55 ods. 3,

po porade so Stálym výborom pre biocídne výrobky,

keďže:

(1) Príloha I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 obsahuje účinné látky, ktoré majú priaznivejší profil z hľadiska životného prostredia, zdravia ľudí alebo zdravia zvierat. Výrobky obsahujúce tieto účinné látky sa preto môžu autorizovať v rámci zjednodušeného postupu. Dusík je zaradený do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012, smie sa však používať len v obmedzenom množstve v nádobách pripravených na priame použitie.

(2) Podľa článku 86 nariadenia (EÚ) č. 528/2012 je dusík schválený ako účinná látka na použitie v biocídnych výrobkoch typu 18 (insekticídy) ([2]). Biocídne výrobky pozostávajúce zo schváleného dusíka, sú autorizované vo viacerých členských štátoch vrátane Rakúska a sú dodávané v plynových fľašiach ([3]).

(3) Dusík sa môže získavať aj *in situ* z okolitého ovzdušia. Dusík získaný *in situ* nie je v súčasnosti schválený na použitie v Únii, neuvádza sa v prílohe I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 ani nie je zaradený do zoznamu účinných látok zahrnutých v programe na kontrolu existujúcich účinných látok v biocídnych výrobkoch v prílohe II k delegovanému nariadeniu Komisie (EÚ) č. 1062/2014 ([4]).

(4) Podľa článku 55 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 528/2012 predložilo Rakúsko Komisii 26. júna 2019 žiadosť o výnimku z článku 19 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia, v ktorej žiadalo o povolenie autorizovať biocídne výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ* z okolitého ovzdušia na ochranu kultúrneho dedičstva (ďalej len „žiadosť“). Ďalšie informácie o používaní dusíka získaného *in situ* múzeami a chýbajúce vhodné alternatívy poskytlo Rakúsko v liste z 3. septembra 2019.

(5) Kultúrne dedičstvo môže poškodiť široká škála škodlivých organizmov od hmyzu po mikroorganizmy. Výskyt týchto organizmov môže viesť nielen k strate samotného predmetu kultúrnej hodnoty, ale predstavuje aj riziko, že uvedené škodlivé organizmy sa budú šíriť aj na iné predmety v blízkosti. Bez vhodného ošetrenia by sa predmety mohli nenapraviteľne poškodiť, čo by vážne ohrozilo kultúrne dedičstvo.

(6) Dusík získaný *in situ* sa používa na vytvorenie kontrolovanej atmosféry s veľmi nízkou koncentráciou kyslíka (anoxia) v stálych alebo dočasne uzavretých ošetrovacích stanoch alebo komorách na kontrolu škodlivých organizmov na predmetoch kultúrneho dedičstva. Dusík sa oddelí od okolitého ovzdušia a načerpá do ošetrovacieho stanu alebo komory, kde sa jeho obsah v atmosfére zvýši približne na 99 %, čím sa atmosféra takmer úplne zbaví kyslíka. Vlhkosť dusíka čerpaného do ošetrovacieho priestoru sa stanovuje podľa nárokov predmetu, ktorý sa má ošetriť. Škodlivé organizmy v podmienkach vytvorených v ošetrovacom stane alebo komore nemôžu prežiť.

([1]) Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1.

([2]) Smernica Komisie 2009/89/ES z 30. júla 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/8/ES s cieľom zaradiť dusík ako aktívnu látku do prílohy I k uvedenej smernici (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2009, s. 19).

([3]) Zoznam autorizovaných výrobkov je dostupný na adrese https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 1062/2014 zo 4. augusta 2014 o pracovnom programe na systematické skúmanie všetkých existujúcich účinných látok nachádzajúcich sa v biocídnych výrobkoch uvedených v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 (Ú. v. EÚ L 294, 10.10.2014, s. 1).

(7) Podľa informácií, ktoré predložilo Rakúsko, sa zdá, že používanie dusíka získaného *in situ* je jedinou účinnou technikou na kontrolu škodlivých organizmov, ktorú možno použiť na všetky druhy materiálov a kombinácie materiálov nachádzajúcich sa v múzejných zbierkach a výstavách a na miestach kultúrneho dedičstva bez toho, aby sa poškodili, a je účinná proti všetkým známym škodlivým organizmom na predmetoch kultúrneho dedičstva vo všetkých štádiách vývoja.

(8) Metóda anoxie alebo modifikovanej či kontrolovanej atmosféry je uvedená v norme EN 16790:2016 „Starostlivosť o zachovanie kultúrneho dedičstva. Integrované manažérstvo hubenia škodcov pri ochrane kultúrneho dedičstva“ a dusík je v tejto norme opísaný ako látka, ktorá sa na vytváranie anoxie „používa najviac“.

(9) K dispozícii sú aj iné techniky na kontrolu škodlivých organizmov, ako sú ošetrenie nízkou teplotou, ošetrenie zahriatím, ošetrenie teplým vzduchom regulujúce vlhkosť. Okrem toho sa môžu použiť iné biocídne účinné látky. Podľa Rakúska však má každá z týchto techník obmedzenia, pokiaľ ide o škody, ktoré by počas ošetrenia mohli vzniknúť na niektorých materiáloch, a preto žiadna z nich nemôže byť ako jediná použitá na ošetrenie všetkých druhov materiálov a ich kombinácií.

(10) Podľa informácií, ktoré predložilo Rakúsko, tepelné procesy, t. j. zmrazenie alebo zahriatie, nie sú vhodné na ošetrenie rôznych predmetov, ako sú obrazy, polychrómne predmety spojené voskom, olejom či bielkovinou, lepené predmety, kožené alebo pergamenové predmety, fotografické materiály, nové neošetrené drevené predmety, čerstvo reštaurované predmety, predmety s vnútorným pnutím. V dôsledku rôznej tepelnej vodivosti a tepelnej rozťažnosti rôznych materiálov môže okrem toho mechanické namáhanie spôsobené roztiahnutím ohroziť krehké predmety vyrobené zo zmiešaných materiálov.

(11) V žiadosti sa dokazuje, že používanie biocídnych výrobkov obsahujúcich iné účinné látky, ktoré sú dostupné na trhu v Rakúsku, môže predmety chemicky modifikovať a poškodiť v závislosti od citlivosti materiálu.

(12) V kontexte integrovanej ochrany kultúrneho dedičstva proti škodcom majú múzeá zároveň v úmysle upustiť od používania nebezpečnejších účinných látok.

(13) Podľa informácií uvedených v žiadosti použitie dusíka vo fľašiach nie je pre múzeá a miesta kultúrneho dedičstva vhodnou alternatívou, pretože so sebou nesie praktické nevýhody. Obmedzené množstvá vo fľašiach si vyžadujú častú dopravu a samostatné skladovacie priestory. Podľa informácií v žiadosti navyše môže byť maximálne zaťaženie podlahy v niektorých historických budovách múzeí prekročené v dôsledku hmotnosti požadovaného počtu fliaš.

(14) Žiadať múzeá a miesta kultúrneho dedičstva, aby namiesto používania jednej techniky, ktorá sa už používa a je vhodná pre všetky materiály, používali na kontrolu škodlivých organizmov viaceré techniky, z ktorých každá je vhodná na určité materiály a predmety, by pre múzeá a miesta kultúrneho dedičstva znamenalo dodatočné náklady a sťažovalo by im to dosiahnutie cieľa, ktorým je upustiť v integrovanej ochrane proti škodcom od používania nebezpečnejších účinných látok.

(15) Rokovania týkajúce sa možnej výnimky podľa článku 55 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 528/2012 pre dusík získaný *in situ* sa uskutočnili na viacerých zasadnutiach ([5]) expertnej skupiny Komisie pre biocídne výrobky v roku 2019.

(16) Okrem toho Európska chemická agentúra uskutočnila na požiadanie Komisie verejnú konzultáciu týkajúcu sa žiadosti, čím umožnila všetkým zainteresovaným stranám vyjadriť svoje názory. Prevažná väčšina z 1 487 doručených pripomienok sa vyslovila za výnimku. Mnohí respondenti poukázali na nevýhody alternatívnych dostupných techník: tepelné ošetrenia môžu poškodiť určité materiály; používanie iných účinných látok zanecháva toxické rezíduá na artefaktoch, ktoré sa postupne uvoľňujú do životného prostredia; použitie dusíka vo fľašiach neumožňuje v ošetrovacom priestore kontrolovať relatívnu vlhkosť, ktorá je potrebná na ošetrenie niektorých materiálov.

(17) Dve medzinárodné organizácie zastupujúce múzeá a miesta kultúrneho dedičstva – Medzinárodná rada múzeí a Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla – vyjadrili svoj zámer predložiť žiadosť o zaradenie dusíka získaného *in situ* do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012, čo by členským štátom umožnilo autorizovať výrobky pozostávajúce z dusíka získaného *in situ* bez toho, aby bola potrebná výnimka v súlade s článkom 55 ods. 3 uvedeného nariadenia. Vyhodnotenie takejto žiadosti, zaradenie tejto látky do prílohy I a získanie autorizácií pre výrobky si však vyžaduje čas.

([5]) 83., 84., 85. a 86. zasadnutie expertnej skupiny Komisie so zástupcami príslušných orgánov členských štátov na vykonávanie nariadenia (EÚ) č. 528/2012, ktoré sa uskutočnili v máji 2019, júli 2019, septembri 2019 a novembri 2019 v uvedenom poradí. Zápisnice zo zasadnutí sú k dispozícii na adrese https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

(18) Žiadosť a ďalšie informácie poskytnuté Rakúskom ukazujú, že v súčasnosti nie sú v Rakúsku dostupné žiadne vhodné alternatívy, pretože všetky doteraz dostupné alternatívne techniky majú nevýhody, buď preto, že sa nehodia na ošetrovanie všetkých materiálov, alebo z praktického hľadiska.

(19) Na základe všetkých uvedených argumentov je náležité konštatovať, že dusík získaný *in situ* je nevyhnutný na ochranu kultúrneho dedičstva v Rakúsku a že nie sú k dispozícii žiadne vhodné alternatívy. Rakúsku by sa preto malo povoliť autorizovať sprístupnenie na trhu a používanie biocídnych výrobkov pozostávajúcich z dusíka získaného *in situ* na ochranu kultúrneho dedičstva.

(20) Možné zaradenie dusíka získaného *in situ* do prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 528/2012 a následná autorizácia výrobkov pozostávajúcich z dusíka získaného *in situ* zo strany členských štátov si vyžaduje čas. Je preto vhodné povoliť výnimku na obdobie, ktoré by umožnilo ukončenie príslušných postupov,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Rakúsko môže na ochranu kultúrneho dedičstva autorizovať do 31. decembra 2024 sprístupnenie biocídnych výrobkov pozostávajúcich z dusíka získaného *in situ* na trhu a ich používanie.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Rakúsku.

V Bruseli 15. júla 2020

Za Komisiu
Stella KYRIAKIDES
členka Komisie